

Aprill oli nagu aprill ikka...

Ilmade poolest, muidugi.

Tavatsetakse öelda, et vaheldus on elu vürts. Vürtsikust ilmaelus võib aga kõige rohkem oodata just aprillis. Ja sageli on see ootamatult ebameeldiv: järsk külmalaine pärast kevadist ilu, lumi tulpide ja kirsiõite peal või midagi muud sellest sarnast.

Tänavune jürikuu oli üpris ootuspärane ja sarnane mullusega: peaaegu sama palju sooja ja külma, päikest, vihma ja vähe lund.

Kes väga tahtis, sai Lõuna-Eestis tsipake päevitada ja Emajões tudengipäevade ajal karsumm! teha. Aga see nõudis juba vahvust.

Körbeilmad

Esimene kümmepäevak oli pikaajalisest keskmisest ehk normist soojem ligi kraadi võrra. Kui kevadilmad saabusid Eestisse märtsis koos kalendrikevadega, siis jürikuus jahe-nesid nad esialgu jällegi varakevadiseks. Lihavõttepühade aegu sadas taevamanna asemel lumekruupe. Ohuniiskus oli madal – ajuti alla 30%.

Nii et kui märtsis oli siinmail vahel päris Egiptuse tunne (soe ilm ja hamba all krigisev lendliiv), siis aprilli algul püsisid rohkem Gobi kõrbele omased aistingud; jahe kõva tuul ja endiselt liiv suus. Mis sa teed ära, kui vihm ei tahtnud kusagilt tänavaid pesema tulla!

Teine dekaad oli eelmisest märksa leebem. Poole sajandi kestel on Tartus see periood soojem olnud vaid kolmel aastal. Igal päeval säras päike, lavhõbe ronis kraadiklaasis 20 kraadist kõrgemale. Ainult et ida- ja lõunapoolne kant oli põuasevõitu.

Hea veel, et valitsus püromaniakkidel kulupõletamise keelas, see hoidis ära palju pahandust.

Kolmas kümmepäevak oli normilähedane. Mitmel päeval sadas lörtsi, päris kuu lõpus ka lund. Tähtis päev jüripäev oli sombune ja sajune,

seega peaks ka suvi säärane tulema. Näis!

Kui EMHis kuu kokkuvõtet eile valmis said, selgus, et kogu Eestis oli aprilli keskmine tänavu +5° ehk normist 1,7° soojem. Jahe oli saartel (Ristnas +4°), soojem lõuna pool (Võrus ja Tartus +5,5°). Kõige suvisem ilm oli 17. aprillil, kui Võrus mõõdeti 22,6°, külmim öö oli aga 9. kuupäeval (Jõhvis -9,1°).

Sademeid nii vihma, lörtsi kui lumena tuli kokku keskmiselt 30 mm (81% normist). Tundub, et päris piisavalt, samas on paljudes paikades juba tunda kergeid põuailminguid. Parajalt sadas Rapla- ja Harjumaal (Kuusikul 41 mm, Tallinas 36 mm), niiskust nappis aga Ruhnul (10 mm).

Jürikuu oli üpris tuuline – isegi sisemaal küündisid vin- ged iilid 17–18 meetrini sekundis. Kui ka õhk juhtus jahe olema, tundus inimeste põskedel kui mõnekraadise külma näpistust.

Kui pealinnas märatsesid inimjõud, siis Pandivere kõrgustikul mõllasid loodusväed äikese kujul. Valel ajal ja vales kohas, kõlasid kommentaarid.

Lihavõttepühade ajal võis selge taeva korral kesköö paiku imetleda isegi helkivaid ööpilvi. Haruldane värk!

Ilmaelust mujal...

Kui meie maal oli ülestõusmispühade ajal päris kena ilm, siis paljudes maades mõllasid lumetormid. Suurest reedest pühapäevani tabas USA idaosas Suurest Järvistust Mehiko laheni välja tugev külmalaine, mis hävitas sadade farmerite saagilootused. Ohio osariigis tuli maha ligi meeter lund, New Yorgi kandis veidi vähem. Purunesid katused, katkesid elektriliinid.

Kuu keskel saabus suur soojalaine Lääne-Euroopasse. Belgias küündisid päevased maksimumid 30 kraadini, Saksa- maal ja Prantsusmaal mõõ-

ARVI KRIIS

deti kuuma paari pügala võrra vähem.

Pärast külmalainet tabas Ühendriike omakorda kuumalaine – idapoolseis osariikides kukkusid ridamisi päevarekordid.

24. aprillil mõllas USA-Mehiko piiril tornaado, mis tappis 10 ja vigastas vähemalt 180 inimest. Ülejäänud, samal päeval tegutsenud 22 keerist säärast kahju kaasa ei toonud.

...ja muiste

Sada aastat tagasi oli jürikuu Tartus külm (2,4°) ja niiske (50 mm). Esimesel kuupäeval läks jää Emajõelt, kümme päeva hiljem kadus ka lumi.

Postimehes anti ilmaelust teavet järgneval moel.

14. aprilli lehe juhtkirjast. Meie elame rahvusliliselt nagu kahe tule vahel. Ühelt poolt kõik-sakslus, mille laened ka meie kodumaale ulatavad ja teisel pool panslavism. Viimase võim on suurem, selle eest ei kaitse meid ei mere laius, ega – see on kõige tähtsam – riiklised piirid. /.../

Praegu, kus tagasikiskumine täies hoos, kus kõike seda, mis vaheajal kõrvale oli hei-

detud, jälle tagasi tahetakse tuua.

Rahvas peab oma enamuses jälle sisemisele kokkukõlale jõudma. Muidu jääme oma edenemises teele...

Vilud ja külmad ilmad on tänavuse kevade iseloomulik joon. On kevadised ilmad külmad, ei saa oras mitte tarvili-kult võrsuda – ta jääb õredaks. Õre vili annab aga vähest saaki, olgu muud tingimused nii hääd kui tahes.

Vilunud põllumees vaatab seepärast murega suvele ja tulevale lõikusele vastu. Kuid käsi rüppe panna ei tohi keegi. Seda viga, mida külmad ilmad orasele sünnitavad, peame katsuma teisel teel jällegi jõudu mööda hääks teha.

Mõjukamaks abimeheks on tubli lämmastikväetus. Otustandval silmapilgul võib kerge tshilisalpetri-väetuse abil sagedasti tervet hädaohus olevat lõikust päästa.

Tartust. Tartu ilmade jaama aparadid näitasivad maa värisemist. Viimaste teadete järele on see maavärisemine ka Amerikas olnud, sääl on ta aga palju kurja teinud.